

Маніфест

некласичного постсоліпсизму

Умови приєднання

Мета

Метою цього маніфесту є започаткування та акумулювання професійної критики концепції некласичного постсоліпсизму, а також розгляд проблем філософії, науки, релігії та техніки в контексті соліпсичного та постсоліпсичного уявлень про світ та пошук їх рішень з позиції некласичного постсоліпсизму.

Методологія

Участь у дискусії передбачає дотримання наступних методологічних принципів у своїх особистих та спільних теоретичних і практичних дослідженнях:

- 1) принцип реалістичності — ґрунтуватися на особистому феноменологічному досвіді та можливості його верифікації при формуванні вихідних базових положень;
- 2) принцип інтерсуб'єктивності — вербалізація та раціоналізація будь-якого особистого досвіду;
- 3) принцип істинності — повнота та узгодженість понятійних конструкцій;
- 4) принцип об'єктивності — розрізнення онтологічного та епістемологічного досвіду.

Базові факти досвіду

Як відправний пункт поточних і майбутніх теоретичних та практичних досліджень у межах цього Маніфесту ми приймаємо наступний набір верифікованих результатів феноменологічних досліджень особистого досвіду існування та свідомості людини, проведених попередніми дослідниками філософії та науки:

- 1) ми знаходимося виключно в межах власної свідомості;;
- 2) ми завжди присутні у своїй свідомості;
- 3) ми пов'язані з усім, що є у нашій свідомості;
- 4) ми впливаємо все, що міститься у нашій свідомості;
- 5) у нашій свідомості відбуваються зміни, автором яких ми не є.

Перше припущення

Зазначені факти нашого особистого досвіду існування визначають наше розуміння світу, природа якого залежить від того, якому з них ми надаємо більшого значення та впливу.

Критика

Критика базових фактів досвіду та їх досліджень, так само як і будь-яких припущень, представлених у цьому Маніфесті та поза ним, що випливають з його змісту, вітається, якщо вона в межах методологічних принципів цього Маніфесту.

Також вітається критика методологічних принципів цього Маніфесту та пропозиції щодо їх доповнення й оптимізації.

Класифікація людських уявлень про світ

(наслідки з базових фактів досвіду та першого припущення)

Базова онтологічна конструкція

Некласичний постсоліпсизм розглядає онтологічну конструкцію «суб'єкт — дія — об'єкт» як базову концепцію, що описує людське пізнання та управління світом.

Насиллягенеруючі поняття

Некласичний постсоліпсизм розглядає поняття «заперечення», «протилежність», «протиставлення», «суперечність», «абсолют», «об'єктивне» та «нескінченне», а також похідні від них слова як насиллягенеруючі.¹

Зазначені насиллягенеруючі поняття складають фундаментальне «понятійне коло насильства», яке у поточній картині світу людини прийнято розглядати як неусувне.

Використання насиллягенеруючих понять та похідних від них слів в описі та реалізації базової онтологічної конструкції обумовлює побудову соліпсичної картини світу.

Соліпсическая картина мира

Соліпсична картина світу - це концепція світоустрою, що використовує базову конструкцію «суб'єкт — дія — об'єкт», в якій суб'єкт дії щодо об'єкта дії визначається як єдино можливий, а отже — абсолютний, об'єктивний, безмежний у своїй реалізації, що виключає наявність іншого суб'єкта та його дій у відповідь.

Картина світу з єдиним можливим суб'єктом визначається як **моносоліпсична**.

Класична соліпсична картина світу — це картина світу, в якій єдиний суб'єкт дії (творення та зміни) і суб'єкт пізнання світу є одним і тим самим суб'єктом. У такій картині світу свідомість того, хто пізнає, є його єдиною

¹ Sergij Bondarenko, *O możliwych podstawowych przyczynach generowania przemocy*, „Eryda”, 2023, nr 7(1), s. 70-71.

достовірною реальністю, а базова конструкція реалізована в її елементарній формі «суб'єкт — дія — об'єкт».

До прикладів класичного соліпсизму у філософії можна віднести деякі концепції суб'єктивного ідеалізму, що об'єднуються у такі напрямки:

1) *метафізичний соліпсизм*, який стверджує відсутність іншої реальності, крім реальності психічних станів суб'єкта, що їх усвідомлює;

2) *епістемологічний соліпсизм*, який визнає єдино достовірними свідченнями про світ лише безпосередньо доступний суб'єкту свідомості зміст його ментальних станів;

3) *методологічний соліпсизм*, що стверджує неможливість пізнання світу поза ментальними станами суб'єкта, що їх усвідомлює.

Некласична соліпсична картина світу — це картина світу, в якій суб'єкт дії (творення та зміни) і суб'єкт пізнання світу є різними суб'єктами. У такій картині світу свідомість того, хто пізнає, є реальністю, детермінованою чимось або кимось іншим. Таким чином, у базовій конструкції некласичного соліпсизму свідомість пізнаючого є лише реагуючим об'єктом (пасивним відбиттям) дій справжнього суб'єкта світу. Реакція об'єкта у разі являє собою не більше ніж його власну зміну. Базова конструкція тут також реалізована у її елементарній формі «суб'єкт — дія — об'єкт».

До прикладів некласичного соліпсизму у філософії можна віднести концепції, в яких суб'єктом творення пізнаної нами реальності визнається якийсь єдиний діючий (самочинний) початок у формі поняття (архе), духу, матерії, енергії, Бога, Абсолюту тощо.

Полісоліпсична картина світу

Множинна соліпсична (полісоліпсична) картина світу — це концепція світоустрою, яка передбачає наявність більш ніж одного суб'єкта дії, кожен із яких *замкнутий у своєму моносоліпсичному світі*. Кожен такий суб'єкт у межах свого світу є єдиним, абсолютним, об'єктивним, безмежним у своїй реалізації і таким, що виключає дію у відповідь з боку іншого суб'єкта.

Для з'єднання множини розрізнених і незалежних моносоліпсичних світів у єдиний загальний світ, полісоліпсична картина передбачає наявність гармонізаторів, наприклад: простору, часу, бога, порядку чи природи буття. Тому в такій картині світу базова конструкція реалізується у більш складній формі: «суб'єкт — дія — об'єкт — гармонізатор світів — об'єкт — дія — суб'єкт».

До прикладів множинного соліпсизму в релігії можна віднести концепції «тисячі світів» в індуїзмі, ісламі та буддизмі; у філософії такими прикладами можна вважати концепції метафізичного спіритуалізму Берклі та Лейбніца про монади.

Постсоліпсична картина світу

Постсоліпсична картина світу — це концепція світоустрою, що використовує базову конструкцію «суб'єкт — дія — об'єкт» і передбачає більш ніж одного суб'єкта дії *в межах одного спільного світу*.

Класична постсоліпсична картина світу — це картина світу, у якій допускається множинність суб'єктів, що діють у загальному спільному світі, об'єкти дії яких (без додаткових елементів) гармонізуються один з іншим у вигляді незалежної від суб'єктів взаємодії, іменованої законом їх спільного світу. У такій картині світу базова конструкція реалізована у більш складній формі: «суб'єкт — дія — об'єкт — взаємодія — об'єкт — дія — суб'єкт».

Незважаючи на єдність світу, наявність взаємодій між самими об'єктами дії забезпечує суб'єктам певну незалежність один від одного та свободу дії, що передбачає для кожного суб'єкта умовний поділ його світу на внутрішній суб'єктивний світ та зовнішній об'єктивний світ.

З іншого боку, присутність взаємодії між об'єктами передбачає стирання відмінності між діючим суб'єктом і реагуючим об'єктом, що передає дію цього суб'єкта, і, як наслідок, низведення суб'єкта дії до реагуючого об'єкта або тільки суб'єкта пізнання (див. некласична соліпсична картина світу).

Можливість зведення суб'єкта до об'єкта є неусувною в межах класичної постсоліпсичної картини світу через непереборність вбудованого в базову конструкцію незалежних взаємодій між об'єктами. З цього випливає, що *в рамках класичної постсоліпсичної картини світу насильство суб'єкта над суб'єктом є неусувним*.

До прикладів класичного постсоліпсизму можна віднести сучасні філософські та наукові ідеї про структуру світу і закони природи.

Некласична постсоліпсична картина світу — це картина світу, в якій допускається множинність суб'єктів, що діють у спільному світі, об'єкти дії яких є *результатом спільної дії* двох або більшої кількості суб'єктів. У такій картині світу базова конструкція реалізується у складній формі: «суб'єкт — дія — об'єкт — дія — суб'єкт».

Іншими словами, у некласичному постсоліпсичному світі всі об'єкти

відпочатку узгоджені та гармонізовані між суб'єктами. У світі немає жодного об'єкта, чиє буття було б встановлено і обумовлено лише одним суб'єктом, самостійно, тобто не спільно із будь-яким іншим суб'єктом.

Оскільки гармонізуючий елемент (гармонізатор, взаємодія) за визначенням прихований за об'єктами і не є безпосередньо доступним суб'єкту пізнання (див. епістемологічний та методологічний соліпсизм), з чого випливає, що його присутність у будь-якій картині світу завжди сумнівна, тому він виключається з базової конструкції в некласичній постсоліпсичній картині світу.

Виключення гармонізуючого елемента з базової конструкції робить її несуперечливою, оскільки в такій оптимізованій конструкції суб'єкт завжди залишається суб'єктом, а об'єкт — завжди об'єктом.

Таким чином, у некласичному постсоліпсичному світі насильство суб'єкта над суб'єктом можливе лише в ситуації спільного використання суб'єктами понять: «протилежність», «суперечність», «протиставлення», «заперечення», «абсолютне», «об'єктивне», «нескінченне» та добровільної згоди суб'єкта дії стати об'єктом дії – жертвою насилля.

До прикладів некласичного постсоліпсизму можна віднести концепції І. Г. Фіхте, викладені у творах «Призначення людини» та «Основа загального науковчення».

Сергей Бондаренко

26 апреля 2024 года

Варшава